

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2020-21 માટે
ધોરણ-12 : મનોવિજ્ઞાન (141) (સામાન્ય પ્રવાહ)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	સંયોજન / કૌશલ્ય (S)	કુલ
ગુણ	35	30	25	10	100
ટકા	35	30	25	10	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	15	15	15
2.	અતિ ટૂંક પ્રશ્નો (VSA)	15	15	15
3.	ટૂંકા પ્રશ્નો (SA-I)	10	14	20
4.	ટૂંકા પ્રશ્નો (SA-II)	10	14	30
5.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	04	06	20
	કુલ	54	64	100

પ્રકરણ દીઠ ગુણભાર :

ક્રમ	પાઠ / પ્રકરણનું નામ	પ્રકરણદીઠ ગુણભાર	
		જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણ	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણ
1.	સંવેદન, ધ્યાન અને પ્રત્યક્ષીકરણ	13	16
2.	શીખવાની ક્રિયા	13	23
3.	બુદ્ધિ	13	23
4.	મનોવલણ અને પૂર્વગ્રહ	08	08
5.	મનોભાર અને સ્વાસ્થ્ય	08	08
6.	મનોવિકૃતિઓ	08	10
7.	સલાહ અને મનોપ્રચાર	08	10
8.	પર્યાવરણ અને વર્તન	14	17
9.	સંસ્થાકીય મનોવિજ્ઞાન	08	08
10.	વિધાયક મનોવિજ્ઞાન	07	07
	કુલ	100	130

નોંધ : જનરલ વિકલ્પ સાથે દર્શાવેલ પ્રશ્નના ગુણ નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર પ્રમાણે દર્શાવેલ છે. અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે આ ગુણ અલગ હોઈ શકે છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2020-21 માટે
ધોરણ-12 : મનોવિજ્ઞાન (141) (સામાન્ય પ્રવાહ)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 100

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ - A	
1 થી 15	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 થી 15 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલ 4 (ચાર) વિકલ્પ (A,B,C,D,) પૈકી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)	15
	વિભાગ - B	
16 થી 30	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 16 થી 30 સુધીના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)	15
	વિભાગ - C	
31 થી 44	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 31 થી 44 સુધીના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. જેમાં 14 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 (દસ) પ્રશ્નોના જવાબ લખવાના રહેશે. (દરેકના 2 ગુણ)	20
	વિભાગ - D	
45 થી 58	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 45 થી 58 સુધીના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ લખો. જેમાં 14 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 (દસ) પ્રશ્નોના જવાબ લખવાના રહેશે. (દરેકના 3 ગુણ)	30
	વિભાગ - E	
59 થી 64	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 59 થી 64 સુધીના પ્રશ્નોના વિસ્તારપૂર્વક જવાબ લખો. જેમાં 6 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 4 (ચાર) પ્રશ્નોના જવાબ લખવાના રહેશે. (દરેકના 5 ગુણ)	20
	કુલ	100

નોંધ : ગુ.મા.ઉ.મા.શિ. બોર્ડ દ્વારા શૈક્ષણિક વર્ષ 2020-21 માટે અભ્યાસક્રમના રદ કરેલા પ્રકરણ/મુદ્દાઓમાંથી પ્રશ્નો પૂછવા નહિ.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2020-21 માટે

ધોરણ-12 : મનોવિજ્ઞાન (141) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

સૂચનાઓ :

- જવાબ આપતા પહેલાં પ્રશ્નોને કાળજીપૂર્વક વાંચી સૂચના મુજબ જવાબ આપો.
- જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક ગુણ સૂચવે છે.
- આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 64 પ્રશ્નો આપેલા છે.

વિભાગ - A

- નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો (દરેકનો 1 ગુણ) [15]

- (1) ત્વચા દ્વારા કેટલાં પ્રકારનાં સંવેદનોનો અનુભવ થાય છે ?
(A) ત્રણ (B) નવ (C) બે (D) ચાર
- (2) ધ્યાનની જનની તરીકે કોને ઓળખવામાં આવે છે.
(A) શિક્ષણ (B) જરૂરિયાત (C) ટેવ (D) રસ
- (3) પ્રયત્ન અને ભૂલ દ્વારા શિક્ષણના પ્રયોગો કોણે કરેલા છે ?
(A) પાવલોવ (B) સ્કિનર (C) થોર્નડાઈક (D) વોટ્સન
- (4) અનુભવ અને મહાવરાને કારણે વર્તનમાં થતાં સાપેક્ષ કાયમી પરિવર્તનને શું કહેવાય ?
(A) સંવેદન (B) ધ્યાન (C) શિક્ષણ (D) પ્રત્યક્ષીકરણ
- (5) માનસિક વય ગણતી વખતે કસોટીનાં દરેક સાચા ઉત્તર દીઠ કેટલા માસની માનસિક વય ગણવામાં આવે છે ?
(A) બે (B) છ (C) ત્રણ (D) ચાર
- (6) મનોદુર્બળતા ધરાવતાં વ્યક્તિનો બુદ્ધિઆંક કેટલો હોય છે ?
(A) 130 થી વધુ (B) 70 થી નીચે (C) 80 થી 90 (D) 110 થી 119
- (7) વર્તમાન પત્રો, ટેલિવિઝન, ટેલિફોન, મોબાઈલ અને ઈન્ટરનેટ વગેરે શાના સાધનો છે ?
(A) સમૂહ માધ્યમ (B) વેચાણ (C) ધ્યાન (D) મનોભાર
- (8) માનવજાતને ભારતની અપ્રતિમ ભેટ કઈ છે ?
(A) ધ્યાન અને યોગ (B) સંગીત અને નૃત્ય (C) અભિનય (D) વ્યાયામ
- (9) મનોભારનાં ઉદ્ભવનસ્થાનો કેટલા પ્રકારમાં વહેંચી શકાય છે ?
(A) એક (B) બે (C) ત્રણ (D) ચાર
- (10) કયું ઉપતંત્ર સુખના સિદ્ધાંતને અનુસરે છે ?
(A) નિમ્ન અહમ્ (B) ઉપરી અહમ્ (C) અહમ્ (D) સ્વ
- (11) અંગ્રેજી ભાષાનો કયો શબ્દ 'સલાહ'ના અર્થમાં વપરાય છે ?
(A) Guidance (B) Counselling (C) Help (D) Interview
- (12) કેવા વાતાવરણમાં લોકોમાં ઉશ્કેરાટ કે અકસ્માતનું પ્રમાણ વધુ જોવા મળે છે ?
(A) ઠંડા વાતાવરણમાં (B) અતિશય ઠંડા વાતાવરણમાં
(C) ગરમ કે ભેજવાળા વાતાવરણમાં (D) સામાન્ય

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (13) રેફ્રિજરેટરમાં કયા વાયુનો ઉપયોગ થાય છે ?
(A) ઓક્સિજન (B) ક્લોરોફ્લુરો કાર્બન (C) કાર્બન ડાયોક્સાઈડ (D) નાઈટ્રોજન
- (14) બે અથવા બેથી વધુ વ્યક્તિઓ વચ્ચેની મોઢાંમાઢની વાતચીત એટલે શું ?
(A) નિરીક્ષણ (B) સર્વેક્ષણ (C) મુલાકાત (D) પ્રયોગ
- (15) મનોવિજ્ઞાનની એક શાખાને વિધાયક 'મનોવિજ્ઞાન' એવું નામ કોણે આપ્યું ?
(A) મેસ્લો (B) રોજર્સ (C) ફ્રેન્કલ (D) માર્ટિન સેલિગમેન

વિભાગ - B

- નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો (દરેકનો 1 ગુણ) [15]
- (16) 'કડવો સ્વાદ' જીભના કયા ભાગથી પારખી શકાય ?
- (17) કારક અભિસંધાનમાં વિલોપનની ક્રિયા કયારે જોવા મળે છે ?
- (18) પ્રતિભા સંપન્ન બાળકનો બુદ્ધિઆંક કેટલો હોવો જોઈએ ?
- (19) સમૂહ માધ્યમનાં સાધનોનાં નામ આપો.
- (20) પૂર્વગ્રહ એટલે શું ?
- (21) માનસિક સ્વાસ્થ્ય એટલે શું ?
- (22) ઓટિઝમને નૈદાનિક પરિભાષામાં શું કહે છે ?
- (23) વર્તનવાદનાં પ્રણેતા કોણ હતા ?
- (24) સલાહ પ્રક્રિયાનું પ્રથમ સોપાન કયું છે ?
- (25) સલાહની વ્યાખ્યામાં કેટલા સામાન્ય તત્ત્વો જોવા મળે છે ?
- (26) ઘોંઘાટ એટલે શું ?
- (27) હવાનું પ્રદૂષણ ઘટાડવા શું કરવું જોઈએ ?
- (28) કર્મચારી પસંદગીની રીતો જણાવો.
- (29) તાલીમ એટલે શું ?
- (30) બિન શાબ્દિક સંકેતોને પારખવામાં કોણ વધુ કુશળ જોવા મળે છે ?

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા 14 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેકના 2 ગુણ) [20]
- (31) ધ્યાન વિચલન એટલે શું ?
- (32) વિધાયક પ્રબલન એટલે શું ?
- (33) આંતર સૂઝનો પ્રયોગ કોણે કોની ઉપર કર્યા હતાં ?
- (34) બુદ્ધિઆંક સૂત્ર જણાવો.
- (35) માનસિક વય એટલે શું ?
- (36) મનોવલણ એટલે શું ?
- (37) સંઘર્ષ એટલે શું ?

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (38) વિકૃત ભય એટલે શું?
- (39) ઉપરી અહમ્ની સમજૂતી આપો.
- (40) ભૌતિક પર્યાવરણમાં કઈ-કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે?
- (41) યોગનાં પગથિયાનાં નામ જણાવો.
- (42) સલાહની વ્યાખ્યા લખો.
- (43) સંસ્થાની વ્યાખ્યા લખો.
- (44) વિધાયક મનોવિજ્ઞાન એટલે શું?

વિભાગ - D

- નીચે આપેલા 14 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેકના 3 ગુણ)

[30]

- (45) સ્વાદ સંવેદન સમજાવો.
- (46) ધ્યાનનાં બાહ્ય નિર્ધારકો સમજાવો.
- (47) પ્રયત્ન અને ભૂલનો પ્રયોગ સમજાવો.
- (48) પ્રબલનનાં પ્રકારો ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
- (49) પ્રતિભાસંપન્ન બાળકોનાં લક્ષણો સમજાવો.
- (50) બુદ્ધિનું સ્વરૂપ જણાવી કોઈપણ ત્રણ મુદ્દા ચર્ચો.
- (51) પૂર્વગ્રહ વિષયક જન્માવે છે - સમજાવો.
- (52) મનોભારનાં ઉદ્ભવસ્થાનો ચર્ચો.
- (53) અનિવાર્ય વિચાર દબાણની વિકૃતિ પર ટૂંકનોંધ લખો.
- (54) મનોપચારની પ્રક્રિયાનાં તબક્કા સમજાવો.
- (55) હવાનું પ્રદૂષણ સમજાવો.
- (56) પુનઃ ઉપયોગ અને ઉર્જા સંરક્ષણની સમજૂતી આપો.
- (57) વેચાણ અને વિજ્ઞાપન
- (58) વિધાયક મનોવિજ્ઞાનનાં ધ્યેયો સમજાવો.

વિભાગ - E

- નીચે આપેલા 06 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 04 પ્રશ્નોના લખો. (દરેકના 5 ગુણ)

[20]

- (59) પ્રત્યક્ષીકરણનાં સંગઠનના નિયમો આકૃતિ સાથે સમજાવો.
- (60) પાવલોવનો શાસ્ત્રીય અભિસંધાનનો પ્રયોગ વર્ણવો.
- (61) કોહલરે ચિમ્પાન્ઝી પર કરેલા પ્રયોગો જણાવી બે લાકડી વાળો પ્રયોગ સમજાવો.
- (62) ગાર્ડનરનો બહુવિધ સિદ્ધાંત જણાવી કોઈપણ પાંચ મુદ્દા સમજાવો.
- (63) બુદ્ધિની વ્યાખ્યા જણાવી સ્ટર્નબર્ગનો ત્રિપુટી સિદ્ધાંત સમજાવો.
- (64) ગ્રીન હાઉસ ઈફેક્ટ સવિસ્તાર સમજાવો.